

Lausunto

17.11.2021

Asia: VN/8292/2021

Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ajokorttilain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Viite: Lausuntopyyntönne VN/8292/2021

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ajokorttilain muuttamisesta

THL kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi ajokorttilain muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan ajokorttisääntelyä muutettavaksi 17-vuotiaiden nuorten kuljettajien osalta.

Suomi on sitoutunut EU:n nollavisioon, jonka tavoitteena on, että vuonna 2050 EU-alueen tieliikenteessä ei tapahtuisi kuolemia eikä vakavia loukkaantumisia. THL on huolissaan ehdotetun lakimuutoksen vaikutuksista nuorten liikenneturvallisuuteen. Liikenne- ja viestintäministeriön arvion mukaan rajoitettu ajo-oikeus voisi koskea vuositasolla noin 20 000 – 30 000 kuljettajaa. Nuoret kuljettajat ovat kehitystasonsa ja kokemattomuutensa puolesta erityinen riskiryhmä liikenteessä.

Ajoterveyden osalta THL haluaa kiinnittää huomiota siihen, että nuoret eivät aina ymmärrä terveydentilasta annettavan ajokortin hakijan vakuutukseen liittyvää vastuuta, varsinkin jos vakuutus annetaan 14-15-vuotiaana ensimmäistä ajokorttia haettaessa. THL on ohjannut antamaan 8.-luokan terveystarkastuksissa oppilaille kirjallista palautetta, johon voi kirjata huomioita ajoterveydestä. Näistä ilmoittaminen jää kuitenkin nuoren omalle vastuulle.

Lakiesityksessä ehdotetun muutoksen arvellaan parantavan nuorten 17-vuotiaiden mahdollisuuksia itsenäiseen liikkumiseen ja sitä kautta parempiin mahdollisuuksiin osallistua koulutukseen, työhön ja harrastuksiin. Tämä koskee erityisesti harvaan asuttuja alueita, joissa joukkoliikennettä ei ole. Nuorten osallisuuden kannalta THL pitää hyvänä sitä, että nuorten osallistumismahdollisuuksia parannetaan, mutta huomauttaa, että ajokortin kustannuksista johtuen ajokortti ei useinkaan ole kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien nuorten saavutettavissa. Näin ollen esitetty lakimuutos ei automaattisesti paranna kaikkien nuorten mahdollisuuksia itsenäiseen liikkumiseen.

THL pitää nuorten liikenneturvallisuuden kannalta hyvänä esityksen ehdotuksia, joissa ehdotetaan kuljettajaopetukseen lisää turvallisuuspainotteista sisältöä ja rajoitetaan 17-vuotiaiden ajo-oikeutta viikonloppuöisin. Jos B-luokan rajoitettu ajo-oikeus 17-vuotiaille tulee voimaan, THL ehdottaa, että ajo-oikeuden rajoituksia kiristettäisiin vielä nykyisestä ehdotuksesta. Yöaikainen ajo-oikeuden rajoitus tulisi olla voimassa kaikkina öinä (kello 00-05), koska suuri osa nuorten vakavista onnettomuuksista tapahtuu yöaikaan. Erityisesti koulujen ja oppilaitosten loma-aikoina nuoret liikkuvat ja kokoontuvat yhteen myös arkena. Lisäksi aiemman liikennetorikostaustan huomioimista ajokortin myöntämisessä tulisi harkita uudelleen. Nuoren kuljettajan riski syyllistyä ajokieltorikokseen on suurempi, jos taustalla on aiempi ajokieltorikos.

Päihteiden kielteinen vaikutus ajokykyyn korostuu erityisesti nuorilla, jotka ovat kokemattomia sekä kuljettajina että päihteiden käytössä. Nuoren kuljettajan oman päihtymisen lisäksi myös päihtyneet matkustajat voivat olla riski. Tästäkin syystä yöllinen ajokieltä on perusteltu, koska päihteet ovat mukana vaikuttamassa erityisesti ilta- ja yöaikaan tapahtuvissa onnettomuuksissa.

THL kannustaa kehittämään myös lainsäädännön ulkopuolisia tapoja parantaa nuorten kuljettajien liikenneturvallisuutta. STM:n Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyohjelmaan on kirjattu toimenpiteitä lasten ja nuorten liikenneonnettomuuksien ehkäisemiseksi. Toimenpiteeseen 33 on kirjattu tavoitteeksi ylinopeutta ajavien nuorten määrän kääntäminen laskuun muun muassa automaattisen ja perinteisen nopeusvalvonnan sekä koulutuksen ja valistuksen kautta. Toimenpiteessä 37 on asetettu tavoitteeksi hyödyntää ja kehittää erilaisia liikennekasvatuksen materiaaleja ja työmuotoja lasten, nuorten ja perheiden palveluissa, oppilaitoksissa ja eri kanavissa. Lisäksi edistetään päihteetöntä liikkumista.

Pääjohtaja Markku Tervahauta

Johtaja Tiina Laatikainen

Kettunen Hanna
Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL